

# ROKONSÁG TÉLI ÁGON

## (GOMBROWICZ-SZEMINÁRIUM)

*Regény, I.*

BRASNYÓ ISTVÁN

– Ajjaj! – mondtam volt, már Akkor. Mert vajh ki Gondolta volna, hogy ez ily dupla Fenékű dolog. Nekem kellett volna hinnem Benne, mintha be lennék zárva a dupla Fenék közé. Hogy ebben a szellemi fedélközben majd én Bevitorlázok.

Merthogy telt ház van, fejtegette. – Telt ház, Brasnyó barátom! – De volt ott Költő is, meg Író is, aki ezt hallotta. Ám úgy tettek, mintha nem Hallottak volna semmit. A bácskai magyarok lelkiismerete egyszerűen Siketnek és Nagyothallónak tettezte magát. Nem voltak valami Kényesek a Becsületükre, inkább Hallgattak.

Hát akkor én Most mitévő legyek? Hogy így odalett a Helyem, és nációm lelkiismerete is így Kivet magából. Valami nem a helyes irányba Haladt, és hogy a jövőben velem halad-e tovább, vagy Nélkülem, az már nagyjából mindegy volt a Számomra. Ahogy ezek itt Szembehelyezkedtek, mielőtt még tudhatták volna Pontosán, hogy Mit is akarok. Egyedül csak azt tudták, hogy ők mit Akarhatnak. Ennyi előttem is világos volt, teljességgel Felfedte szándékukat.

Hihetetlen, mily mértékben Moderáltam magam, egy Rossz Szót nem mondtam, ők meg közben valami másra Összpontosítottak, talán arra, hogy Miként állják majd meg a Helyüket a kommunista párt meg a nép Ítélszéke előtt, amely gondolataik között máris üzemelhetett, ők meg máris vacogtak, ahogy lelki szemeikkel látták, hogy megjelennek ez előtt az Ítélszék Előtt, nyüszítettek valahol Belül, és ezért inkább készek voltak Fölcsattanni, hogy Ordításukkal ellensúlyozzák a Nyüszítésüket – tulajdonképpen ez máris pártalapszervezet volt, mind-mind egy szálig Kommunisták, vizslatva Egymásban a haladó gondolat funkcionálását, számon tartva a másiknak minden Porcikáját, hogy azt Akármikor föl lehessen vetni, mintha a Leviathán köpné ki, miután Fölfalta: így Sarkallta őket a karrier. Azt gondolták, Különben odalenne a Jódolguk, közben fittyet hányva a Gondviselésre, amely szerint Danas jesmo, sutra nismo, továbbá Heute rot, morgen tot usw.

Bevor . . . Nie! Nie!

Nagy láncos Eszmei kapu csukódott Csörömpölve: ez előtt aztán Fújhattam volna kürtöt, tülköt, akármit, amikor jól láttam belül Mindegyik szellemi Tulkot, rejtve bizonyára Vizenyőt eresztve, a földet Pisálva helytartójuk vagy Fölöttesük előtt, akiket a munkásmozgalom emelt föl Analfabétasorból, ám mindaddig még nem pótolták az iskoláztatásuk körüli Mulasztásokat. Szakadatlan Osztályharcot vívtak az Osztályellenséggel – és egyszerre csak magam is ott találtam Magamat: hogy egyik napról a Másikra Osztályellenség!

Itt most Fel kellene találnom magamat, Láttam, végzetesen megorroltak rám az osztályharc Szószólói, csupa Tehetős ember, pénzük, mint a polyva, pedig az Osztály igencsak szegény, mintha kizárólag nekik Kuporgatna. Talán az velem a Bajuk, hogy belőlem nincsen semmi Hasznuk, összevissza beszélek, és őket valamennyiüket Eléggé ostobának tartom, gondolatmenetüket Zagvának, egyet sem Helyezek közülük magam fölé, hiába is pesztrálja az Imádozt pártja meg a komité. Itt olyan Elvetemültek irányítanak, hogy az ember nemcsak szégyelli, hanem egyenesen Megalázva Érzi magát. Ezt kellene ország-világ előtt Véka alá rejteni.

De most csak Buffog rám ez a Hájas buldog, hátul, a felső Fogsorában látom is a Farkasfogát; és az Írók meg a Költők gazsulálnak neki, ideológiai Fonadék van köztük, meg rokonságban is Állnak egymással: most látom, mennyire Szennyes dolog az, ha valaki valakinek a Rokona. Itt meg mindenki mindenkinek rokona, elsősorban szinte Férj és Feleség. Valahogy túltengenek itt a Férjek meg a Feleségek, konyhaszag dül, Fülsiketítő házastársi Zörejek, egyszerűen unalmas Lesz minden, akár egy megalapozott házasság második Hónapja. És onnantól kezdve aztán Halott vagy!

Az kétségtelen volt már akkor, hogy Tornádó kell ide, hogy szétrázza ezeket a Fürtökbe gyűlt pormacsákát, kisodorja innen őket akár a Használt kotonjaikat, bár igazság szerint azon nyomban annak sem látszott valami Sok Értelme, úgy Nagy Általánosságban véve. És itt voltak még az Írók meg a Költők! Petőfi Sándor vándorbotját kellett volna megtáncoltatni a hátukon, hadd Érezék már egyszer Igazából is szarul magukat, ne csupán Papíron, amelyre szocialista szemforgatásból vetettek Csupa Szemforgatást. Szocialista művészet – erre rá kellett Hangolódni, illetve Mellé kellett guggolni, hogy az ember lásson is belőle Valamit. A tartós nyomor, ami Kiviláglik belőle, az a szellem Nyomorúsága.

Szóval, az Írók meg a Költők Hallgattak, gúnyt úztek magukból, a rokonságukból, feleségük frissen Kisült kalácsából. Szerencsétlen volt itt Mindenki, nem állt szándékomban Zavarni további Békés együttlétüket. Ha telt ház, hát telt ház! Vagy táblás? Felőlem lehetett akár Ostáblás is, én csupán annyit Éreztem, hogy itt csupa Mocsok és Fertő minden, és hogy ebből az életnek csak Alávaló formája eredhet! Idejekorán sikerült odébb állnom, ennek nem én leszek a szaporítója – ujjongtam szinte az előtt a kilátástalanság Előtt, ami várt rám. Ezen a napon vonultam ki az öngazgatású szocializmusból, a Kelléténél jó tíz esztendővel korábban. A visszamaradók ezt követően már csak az Alkal-

mat Keresték, hogy belefojtsanak Tulajdon szellemi váladékukba. Én meg úgy gondoltam, egyen Meg a fene! Kellett nekem szocialista eszme? Kellett nekem kommunistákkal paroláznom? Innom velük, és Lassan az Alkohol Hatása Alá kerülni? Széttéptem közülük valaha egynek is az Arcátlan pofáját?

Enlényemben nem tudtam magamat Megtorpantnak, inkább könnyűség Kerített hatalmába, ahogy Lépkedtem végig a parkettán, a Parketta lécei nyikortogtak, s e nyikorgás már-már megzavarta a terem hajójának Végében folyó értekezletet, amelyet valaki szűk körnek Celebrált, mintha már akkor is nem lett volna Mindegy ennek a világnak, de itt mindenki rémisztő Mód Angazsálta magát, kegyet Óhajtott, ez után Sóvárgott, előrehaladást Szeretett volna, ha már így Iparkodott, és ki-ki mutatta is, Mennyire. Én meg Nyikorgatással fölrebentem vállukról az Eszme éppen csak megállapodott Madarát, mintha Lábujjukra tipornék Vascipővel, ahogy odébb megyek, Számkivetetten az ideológiából, mintha nem is a Paradicsomból, hanem az egész Bibliából Számúztak volna. Voltaképpen módjukban állt, mert nem Tartoztam a lelkes tagsághoz, Sehová sem tartoztam. Azt is láttam, hogy sem az Írók, sem a Költők közé nem Tartozhatom, mert azok még mindig Hallgattak, sokatmondóan és Egyhuzamban, mintha ihlet vagy Rossz előérzet kerítette volna őket Hatalmába, vagy csupán ezen a vonalon figyeltek amarra a kézzel Fogható hatalomra, miként a daimón szeme Sugarára. Hiába is vártam volna, hogy majd az Asztalfőre ültetnek, Foglalt volt az, Megvolt, hogy ki Ül az ő Asztaluknál a Főhelyen: kényelmetlen volt, hogy valamennyiüket Túlságosan is Jól ismerem, és tudtam, hogy mit várhatok Tőlük. Vagyis Semmit, semmi Jót sem. Valójában örülhettek, hogy Ide juttattam magamat, és Kisebbet fogok majd részelni a kultúrából, és az én Részem is ily módon rájuk fog Esni. Máris készítették a késsel író golyóstollukat, vegyirónjukat, hogy sebtében firkant-sanak valamit, nehogy Hiány mutatkozzon a kiesésem Miatt: Majd megírjuk mi! Majd Mi! És már írják is Sebtében, ahányan csak Vannak, annyi féltét, mintha egyszerre nyolc-tíz kezem nőtt volna, pedig csupán ott álldogálok a parketta Nyikorgásán, illetve magam Ütöm ezt a zajt, fölkavarva a Celebrálás Mikéntjét, mint aki magához akarná Édesgetni a papjukat attól a mellékoltártól, hogy vele Együtt hajózzon ki ebből a főhajóból, ivásra akarná Csábítani, még mielőtt végzett volna az eszmével – hogy majd én Ellátom a baját a te eszmédnek, gyere csak Bátran, de a többiek ne jöjjenek, mert Azoknak semmit sem Fizetek! De nem lehet, cudar szentfazekak ezek mind; hiába, meg is érdekelhetem a sorsomat, mert nekem az eszme Említésére eddig mindahányszor az Ivás jutott az eszembe, és a Kommunisták közül is egyedül a részegekhez és a nagyvonalúakhoz tudtam némiképp vonzódni: ez nyilvánvalóan olyan eszme lehetett, amely csak részegen szép, a Részeg távlat nyilvánvalóan egészen más lehet, mint a Józan perspektíva. Azt azonban nem értettem, hogy ennyi ember, mind Józan, és hogyan tűnhet föl egy olyan Részeg távlatban, mint a szocializmus ideológiája – de hát ezek sohasem csináltak semmit, és Sejtelmük sincs, milyen lehet valamit is csinálni, főként ha valaki a sarkadban az egész nyomban el is Lopja, még elszámolni sem lehet tisztességesen, pedig ezek is, ha nem

épp az eszme Sugallatára figyelnek, máris a pénzen Veszekednek, pedig az nekem sokkalta jobban tetszett, amikor egyszerre annyian kezdtek Helyettem írni, hogy már-már azt gondoltam, nekem soha többet nem is kell.

Egyszóval, még közelről sem voltam Alkohol Hatása Alatt, de máris kívül szerettem volna tudni magamat ezen az egészen, a hátam mögött éreztem a Magabiztos nagyképűségüket, amellyel Navigálni szerettek volna Nyugat-Európa Szküllája és Kelet-Európa Kharübdisze között, illetve szurkoltak Annak, aki itt Navigált, egyre inkább egy Részeg hajóval, és észre kellett volna venniük, hogy már régóta egy részeg Hajón élünk, de senkinek sem volt Bátorsága észrevenni, aki meg Biztos volt benne, nemigen merte Volna Szóvá tenni, mert abban a pillanatban föltűnik a kommunista párt, az a sok véres szájú Párttag, és azok vezényszóra fölfalják azt, akinek bármiféle észrevétele is van, és állambiztonságiak Kezére adják, és ezt követően meg úgy Tesznek, mintha ismét Semmi sem történt volna. Nem az Államgépezet meg a Rendőrség itt a legsötétebb, hanem a sok Beszari meg önmagát féltő kommunista, akiket öt-hat Vaskalapos irányít, magyar Létemre kételkedem abban, hogy ennek a népnek ilyen vezetéssel kisebbségként bármi jövője is lehetne: ezek mintha arra Fenekednének, hogy aki nem föltétlenül egyezik velük, azt nyomban börtönbe kell Vinni, ezt egy kis, Elhízott szlovén diktálja így nekik, akinek a tarkójánál kezdődik a segge Partja, és már kinézetével is Nevetségessé teszi az országukat, és az Ilyen még nem Atall egyenruhába Öltözni, amikor legföljebb barátságában lenne szabad mutatkozni, Kövér papként nem lenne annyira bántó, mint a területvédelem parancsnokaként.

És ez az egész egy végtelenre terebélyesedő társadalmi exhibicionizmus, ahogyan az egyik polcról a másikra rakosgatják egymást, mintha halotti urnákkal tennék, mivel sejtelmük sincs Arról, Mily sebesen el fog érkezni a Végórájuk; úgy tobzódnak, mint aki a Fejébe vette, hogy örökké Fog Élni. Számomra ebből ered minden gond: hogy én ezt miért nem tudom Elhinni, vagy legalább Egyetérteni vele!

Úgyhogy nem is jött velem senki sem Inni, az Írók meg a Költők a fülük Botját sem mozdították, mintha ott sem lettem volna csak a parketta Nyikorogása kísért, valahonnan a talpam alól, hát ezt most mire véljem? Mindenki nagyon Haragudott és Orrolt rám, az ördögbe is, mintha Beleköptem volna a Levesükbe. Bár Köptem volna! De nem Köptem, még csak valami távolságot sem tartottam, inkább Készséges voltam velük, eszembe sem jutott gyűlölködni, inkább ők Gyűlölködtek, mert valami nagyon bánthatta őket, bizonyára az, hogy nekem volt Valamim, ami nekik nem Volt, és ahogy futólag Búcsúpillantást vettem rájuk, már tudtam, hogy sohasem is Lesz. Kínos volt, kínos!

Utóbb azután úgy Okoskodtam, hogy rám nézve azért mégis sokkalta jobb lett volna, ha előbb kerülök az eszme, semmint a szesz Hatása alá, mert az eszméből Haszna lehet az embernek, a szeszből meg csak végtelen nagy kára, bár az eszmétől mindig is taszított az, amit pólyás koromtól tapasztaltam vele kapcsolatban: hogy jönnek és követelőznek és taszigálódnak, egyszer csak valamelyikük nagy Pofont ad egy gyereknek az udvar közepén, és folytatják a

követelőzést, pedig én tudom, hogy hiába, mert amit követelnek, azt már a múltkor mind elvitték, csak úgy látszik, elfeledkeztek róla, addig sem ér el az eszük, hogy legalább Emlékezni legyenek képesek, ehelyett pulykákat meg libákat hajtanak el, s a Baromfit még azon az estén közös vacsorán költik el, az Állam költségén, s másnapra erről is megfeledkeznek, s megint jönnek – a kommunistákat ez a rövid emlékezet jellemzi, ez róluk a legkorábbi Emlémem, meg hogy az állam Költségére élnek, s amit lehet, azt elhajtják, valahogy mindig készen kapnak mindent, ha kell nekik, ha nem; nincsenek tisztában a tulajdonjogokkal, csak a sajátjukat ismerik el tulajdonnak. Én pedig azután tulajdonellenességemben igyekeztem még rajtuk is túltenni, vagyis úgy néztem, hogy magamnak ne legyen semmi tulajdonom sem, ám ezt nem méltányolták, emiatt inkább tartottak Ügyefogyottnak, de nekem akkor sem kellett a Tulajdon, ez különben is már-már kommunista privilégiumnak számított. Mert más a kommunizmus Eszméje, és más a kommunista társadalom, legalább oly mértékben, ahogyan más a kereszténység, és más az egyház, ami a mocskosnak azért mégis egy Tisztességes ellentéte, habár majdnem azt írtam: változata. Egy pillanatra ugyanis felöltött elöttem a Történelmi Szerep. Ezek meg az önjelölt történelmi szerepükkel jöttek lépten-nyomon, amiben az első pillanattól kételkedtem – ha ezek csinálják a történelmet, akkor a Világtörténelem Fabatkát sem ér; mostanra már világos, hogy a Történelem Negatívumát állították elő, amelyet kiheverni azoknak, akiket sújtott, ezer esztendő is kevés lesz. És ahhoz is Pofa kell, hogy valaki az ilyesmihez még jó képet is Vágjon, miután kirántották alóla a Pokrócot, és a Fejéhez Csapták Tito összes műveit.

Tehát a Bácskában ez az eszme mintha sárba, a kocsitú kátyújába esett volna, ahonnan végeredményben sohasem tudott Föltápászzkodni, bárhonnan és Barmennyire is támogassák: síkvidéki Ólomfejtés – mondhatnánk némi iróniával, és végtére is mi más sorsra juthatott volna a fegyverrel terjesztett szovjet malaszt, mint Csúfságra, miként maguk a terjesztői is, akik most kétségbeesetten kutatnak politikai föltámadásuk lehetősége után. Mindez világos volt előttem már akkor, mert mentem volna különben oly elszántan Inni? Nyikorogott volna alattam különben oly elszántan a Komszentély parkettája?

Egy emelettel lejjebb odavágva magam a rezes kármentőjű söntés oldalába, Ímé, Barátaim! – tettem szóvá, ám azt nem volt Merszem firtatni, hogy, ugye, a Kegye, amit bírtam, mily rövid idő alatt elveszett, szertefoszlott, mert bízam abban, hogy a Kezük onnan fönről úgysem Ér el mindenhová, ide például, meg oda, sőt, amoda, ahol csak meg szoktam volt fordulni, egészen késő estélig, hogy sápadt holdvilágnál ballagjak végül hazafelé, hiszen itt otthon vagyok, itt aztán Ismernek!

Odakinn Május és Verőfény . . . Én meg idebenn, a Táblás Házban épp most keveredek művészeti Vitába Szabadúszó és fiatal Költőkkel meg Írókkal, ahelyett, hogy beléjük önteném a maradék sörüket, és kikergetném őket a szabad ég alá: Gyönyörködjete, Sátánfiak, amíg végleg be nem ültetnek Benneteket a Táblás Házba, valamely komolyabb Dögvészt követő üresedés után, és színvállásra nem kényszerítenek, hogy ki-ki esküdjön föl az eszmére, én ki-ki föl

is fog majd esküdni közületek az eszmére, mintha mindig is ez a Vágy sarkallta volna, pedig hova teszi az eszét, inkább térne madarak Hitére, hallgatná virágok Igéjét, minthogy egy életre meghempergőzzön e fekélyes morotvában – ugyanis nem errefelé lakozik a Dicsőség! Dülledt és Dágványos szemű Barátaim . . .

Ám ők csak Írók meg Költők maradnak, integrálódni óhajtván a Befutottak mellé, Megszorongatni őket kissé a Tudományukban, ami jószerével csak aféle Ösztönösség, vagy még az sem, jobbára csekélyke Utánérzés. A Nagy Költők annyi Energiát halmoznak föl a papíron, hogy még hosszú időn át képesek holmiféle utánérzéseket Működtetni Belőle, pedig már réges-rég halottak, az Utánérzés meg, bizony, még mindig egyfolytában Pulzál . . . Még csak oly Szapora eszme sem kell hozzá, amilyen a marxista Teória, amelyet akármikor föl lehet Önteni használt Agyvízzel, Százezrek élnek ebből, a marxi Elmélet Utánérzéséből, pedig az nem is Nevezhető Költészetnek, inkább mondható Hetvenkedésnek, amelyből Gyakorlatot fondorkodtak össze, s amikor láthatóvá vált, hogy Csodák Csodájára nem Omlik össze, a Forradalmi nevezettel illeték, s akkor megjelentek az irigylésre méltó Forradalmárok, akik ezt követően Ontották magukból a Forradalmat, hogy már félni volt tanácsos ettől a sok Forradalomtól, olyannyira, hogy már-már megnyilvánult bizonyos fokú társadalmi Szorongás is, hogy vajon Hová vezet majd Ez? Meddig futja a történelem folyamán fölhalmozott Tartalékokból? De a fiatal Költők meg Írók még roppantul igyekeztek, hogy esetleg Részselhessenek az ügyis veszendőbe menő Maradékból, még legalább Ők, és Vicsorogtak meg Acsarkodtak, és hiába is jött volna akárki olyan Békülékeny megállapítással, hogy nem jó ez az Agyarkodás, itt elsősorban a Szépségről van szó, nem ildomos a másik szemét Kivájni a szépség nevében . . . De ők csak Vájtak és Martak, ahogy az Éhes Farkasok tennék, és Ittak, és Ittunk, és akkor érkeztek Újabbak, akik ugyan-csak Ittak, és vártak az Alkalomra, pedig a világban kellett volna Nyitott Szemmel járniuk, de ők valahogy mind befelé Fordulók voltak, akár egy fordított Napraforgó, valahogy Fölborulóra állt bennük a tányérjuk, de többségükben mégis Egyensúlyban Tartották magukat, pontosan tudták, mit kell Cselekedniük, hogy az a forradalom Fülébe is eljusson, s Méltányolni tudja.

Tehát így Jártam én, vagyis csak ültem köztük, amíg csak Mind nekem nem Estek, Írók és Költők egyaránt, fölhánytorgatva a múltamat, kétségbe vonva a jövőmet, pedig a múltam csupa Kétségbeesett Körmölés, egymásba fűződő hosszú mondatok Láncolata, nyakamat szorongató Hurok, rám nézve Hosszú Versek Éjszakája; el nem Árultam semmit, bizonyára azért, mert nem is volt Módom rá, bizonyos szempontból Céltáblája voltam én mindig a Dogma Nyilainak, nem tudtam, végül már képtelen is voltam Megkedveltetni magam a kommunistákkal, ha csak rám sandítottak, máris Tajtékszani kezdtek, már-már kezdtem Büszke lenni rá, hogy ennyire Kirívok közülük, de az Írók meg a Költők közül is épp ennyire Kirítottam – hát persze, amikor mind egy szálíg Kommunisták voltak, messze földön ha volt két-három író, aki Véletlenül nem volt kommunistaszámba vehető. Volt itt olyan is, aki a Főideológusságig vitte,

legalább úgy Értette az elmélet meg a gyakorlat Összhangját, mint annak idején Lenin Értette; mindig nyiszálta valaki alatt az ágat, mintha a kommunisták Fán laktának, s amikor már jól elfűrészelte, akkor föl hagyott vele, mert már elunta, s az Érintett kereshetett magának másik Ágat, ami még nem volt annyira Elnyiszálva, és ott, azon lappangott tovább. Csodálkoztam, hogy a pártjuk helyi történetében ez idáig még nem akadt egyetlen Férfi sem, aki legalább egy becsületes Nyaklevest lekevert volna neki, a Főideológusnak, de ha egyszer ilyen Puhányok voltak, leginkább attól tartottak, hogy Kizárják őket, ezzel úgy rájuk lehetett ijeszteni, a pártmegrovóval, az utolsó előtti meg az utolsó figyelmeztetéssel, hogy még azt is letagadták volna, miszerint egyáltalán a világon Vannak; hogy Kidobják őket a kommunista pártból, az annyit jelentett, hogy azontúl Számkivetettek lesznek, Megtűrték, Megbízhatatlanok, és onnantól Fuccs minden előrelépésnek, még Helyettesek sem Lehetnek, örökre csak Beosztottak maradnak, és nem részelhetnek első fokon a Nagy Osztozkodásból, csupán abból, amit amazok Meghagynak nekik, és miként a lakosság többsége, Másodrangú állampolgárok lesznek. Márpedig a valódi Költők és az Írók képtelenek ezt a sorsot Elviselni, nekik Vörhenyeges csillagösvényeken szükségeltetik röpödniük, Hadak, de még inkább Hadvezérek Útján szárnyalniuk, melyet a világon az Egyedüli hadtudományok doktora útmutatása alapján vittek föl a mennyei pallérok – csakhogy, kérném szépen, ez az ember már az első elemiben megbukott, akik meg beugrottak neki, azok most bukdosnak meg, habár a regényidő szerinti pillanatban olybá tűnik, hogy Sohasem. Kín lesz ennek a végét várni, Kínok kínja.

Egyszóval, aki csak volt kommunista, azt mind a pártból való Kidobás föl-emlegetésével lehetett sakkban tartani, vagy a fiatalabbakat azzal, hogy nem kapnak majd Hitbizományba semmiféle intézetet, intézményt, vagy legalább egy Áhítozott társultmunka-alszervezetet a már meglévő pártalapszervezettel együtt, ami a Végső cél, Író ennél Többre sohasem viheti, meg minek is Vinné? Mindez könnyedén elirányítható, a fönmaradó Idejében az ember meg azt tesz, amit kedve tartja. Írhat akár Könyvet is, de minek ide Bármiféle könyv?

És az Írók meg a Költők egyetértésben engem martak, marcangoltak, miközben egy-egy nyeletet Ittunk, itt nem került most szóba Esztétika meg ehhez fogható Sallangos és Cicomás dolog, Politika járta, s annak a Bizonygatása, hogy a magamfajták irományai együttvéve vajh miért rúgnak a Végösszeget tekintve csupán egy nagy Nullára?

Ezt magam is szerettem volna Tudni – nem emlékszem, hogy hangot adtam-e a magammal kapcsolatos Kíváncsiságonnak meg Kételyeimnek, mindenestre úgy vették, hogy igenis, Adtam: és kezdetét vette Újfenti okításom, két korty között – egyik fülemen Be, a másikon meg Ki –, s amikor csillapodott, egy másik Valakit átkoztunk, most már egyesült erővel, majd egy Harmadikat, végül az egész Világot átkoztuk, még mindig együttes erővel, egyre inkább az Alkohol Hatása Alá kerülten, mígnem a sztálinistákat vettük sorra, mert Azokat egyaránt megvetettük, és jól Ismertük a Táblás Ház ilyen hajlamú hopmes-

tereit: úgy Tűnhetne, hogy kevesen lehettek, pedig az az igazság, hogy egyáltalán nem voltak Kevesen, az Ildomosnál jóval többen voltak.

Ezeket a nyár Eleji találkozásokat fiatal Írókkal és Költőkkel nem kedveltem különösebben, a Tél volt az én igazi Évszakom, a kora délutáni téli sötétség, amikor a szokatlanul korai időpontban nekilátnak gyújtogatni a Lámpákat, odakinn meg az elszánt alkonyat lobog, mintha Égő Erdőségek lángja és füstje Tükröződne a bíborló derengés kódében és Hideg Tombolásában, miközben lecsordul róla a fénytörés pirosa . . . Az egészben az volt az Érdekes, mintha sohasem azt teremteték volna a számomra, ami volt, hanem valami Olyat, ami a jelen pillanatban egyáltalán nem volt, a meglévőnek tulajdonképpen az Ellenkezőjét: hát ilyen Természettel nem is csoda, illetve aligha meglepő . . . Azaz miért az én természetemben Legyen mindig a hiba, miért ne vállalhatná egyszer valaki más is ezt magára; semmiképpen sem lehet kimondottan opportunus, hogy mindenki más Extra, velem meg kizárólag az történik, ami sohasem történik senki mással sem – csak ha végre egyszer sikerült ezt is megfogalmaznom! És mostantól majd ezen sem kell többé Sopánkodnom, ezentúl magabiztosan léphetek ki Nyárba-Télbe, szíromesővel a szívemben. És pont.

Mire pontot lehetne tenni egy fölöttébb kiteljesedett Hangzavar végére, akkorra különben is egészen más kezd történni, ami amúgy is magához fogja vonzani a Hangzavart, akár egy esetleges égő Drapéria látványa, amely előtt az imént még ketten Beszélgettek, inkább együttérzőn, semmint kárörvendve, de bizalmasan, igen Diszkrétén:

– A Baj, hát a baj az az lett, abban nyilvánult meg, hogy nem tud Kefélni . . .

– Hogy nem tud Kefélni? Hogyhogy nem Tud Kefélni? Vagy úgy, hogy nem tud Kefélni . . .

– Nem Tökéletesen tud . . . Mert, ugye, Kefélni is tökéletesen kell Tudni.

– Á, nahát, Kefélni! He, Kefélni!

Ez igen sokrétűnek mondható Tárgyalás volt, valóságos Tanácskozás, lelki szerekekkel biztosan látták is a Tudás meg a Nem Tudás közti különbséget. A Tudás! A Tudás! Kétségtelen, hogy a Tudás pártján voltak, ám orcájukat azért nem Futotta el Pír, szóval, nem restellkedtek és nem is Pironkodtak, felvilágosodottan és Modern Módra viselték magukat, igaz, ami igaz.

Ők bizonyára Tökéletesen tudtak, vagy legalábbis úgy tartották magukról, hogy tökéletesen tudnak Kefélni, amott meg, az a Boldogtalan, akiről szó van, nem Tud.

Én még azt is tudtam, hogy Kiről beszélnek, hogy ily Nyíltan képesek a Szörös Töke körül matatni, és most fogalmat alkothattam arról, hogy minden mennyire Összefügg, miként áll össze a Szubjektív meg az Objektív egységes Világképpé, amelyre máris egy meghatározott Jövőt építettek, úgy vélvén, a Saját jövőjüket, a többieknek, e jövőn kívül levőknek pedig Pusztulását, miként az osztályharc Föltételei diktálták.

Azonban valahogy túl sok volt itt a Diktandó, és még több a Szűrő, mindenki minduntalan valamit Szűrni igyekezett, lecsapni rá és eszmeileg egyenirányítani, Százak voltak erre idomítva, s hogy én majd ezek közt átbújok a szavak



Fokán – erre csak egy mód lehet, Sejtettem, ha hihetetlen mennyiségben Zúdítom közibük, hogy ne győzzék, hogy előbb-utóbb majd megcsömörlenek, elsősorban tőlem magamtól, azután önmaguktól, és inkább beteget jelentenek, vagy öregnek adják ki magukat, Szívszélhűdés kerületi őket a koholmányaimtól naphosszat, valamit előbb-utóbb úgyis ki fogok Agyalni, valami Messzemenőt, amit következtetésként lehetne levonni, mialatt még Ábrándozás folyik a Kefélés körül, így meglazulva tudom a figyelmüket, ahogy elméláznak egy Elméleti vagina fölött.

Barátaim eközben meg, amíg az agyamat futtattam, Amoda figyeltem, emin-nen, a közelemből szerterebbentek, elszéledtek, semmivé enyésztek – s mily váratlanul maradtam magamra! Egyszeriben ez lett az önmagamról alkotott valós kép, hogy bizonyos tekintetben mintha sarokba szorultam volna! Hogy én, még hogy én Sarokba Szorultam? És egyszeriben minden Kilátásom megvan arra, hogy Kutyaszorítóban fogom Végezni! Majd tesznek róla, hiszen ismerem a Fajtájukat!

Ám később, vagy Másnap, esetleg korábban – immár teljesen elveszítve tájékozódási képességemet az Időben, csak a hallásomra meg az Emlékezetemre hagyatkozva, Hallom:

– Nézd csak ezt a Kísértetet! – és megszeppenek, mert azzal vagyok, hogy ezt Már is épp rám értik, hogy én, szinte Átmenet nélkül, a Magam Valójában, egyszerre csak kísértet; hát nem lehet igaz, kutatok az Előzmények után, de kutakodhatok, amikor mégsem én vagyok az, miként Hamarosan látom: ez egy Másvalaki! Fíberbőröndöt lógat a kezében, ennyire Ódivatú, és Mosolyog, mint aki nyilvánvalóan a végét járhatja, Haldoklásról engedték el Röpke szabadságra, de Intelligens és Jóságos, ám mihez kezdetne ezzel itt, az ő Adott pozíciójából, mintha csodát várna, mert itt még sohasem történt Csoda, minden más történt, aminek történnie kellett vagy megtörténhetett, kinek-kinek a Kárára vagy a Hasznára, de csoda! No, azt köve hiszem!

És nem gyűlik gyülekezet a Kísértet köré, nők nem dugják oda pisze, fitos, beráncolt orrocskájukat, vagy amilyen épp van, nem kíváncsiskodnak, sem térülnek-fordulnak, inkább Meglepődve és Megriadva elosonnak a Halál Közelebből, pedig a Halál még akárkivel összeüthető egy verseskönyvet, Rendelésre, s ebből akárki, olvasván, tanulságot vonhat le, azaz mi lehet a Tanulság a Halál által megrendelésre íratott bármely verseskönyvből? Avagy mely verseskönyvet nem a halál Direkt megrendelésére írtak? – Legyen ez a tanulság, habár a halál aligha olvashat versesköteteket, inkább talán vonzóddhat a festészethez, elsősorban a gyorsabb áttekinthetőség végett, azon akár Szempillantás alatt végigfuttathatja kifolyt Szemét, sőt, eligazodhat Vonalai meg Árnyalatai között, amelyek megalkotójuk arcát is Körvonalazzák, mint valami Veronika-kendő, semmiből merített, ótvaras Lenyomat; ez a Dőzsölés a formák között, ez az, ami Valóságosan is vonz, magához ránt, szinte Beír, avagy Árnyal, arra sarkall, hogy Zilált valómban festőkkel vegyem magam egy Kalap alá, akik úgyszintén eléggé Ivóvak, habár Színjőzanon is hajlamosak akként viselni magukat, mintha Hatás alatt lennének – olybá Tűnik, miszerint a Hatás alatt

levést becsülik az evilági Állapotok közül a legtöbbre, és Józan állapotukban is ehhez tartják magukat, válják Becsületükre. A maguk elképzelése szerint Látni: ez lehet a Csemegéjük, és én már nem is a szesz, hanem az ő Hatásuk alatt Igyekezem szintén a magam Lehetőségei szerint, afféle Intellektuális Vakondként élni a Szemlélődés Mikéntjével, ám ez inkább táplálja a Dúltságomat, míg részükre ez csupán Alkalmom, mint bármelyik más, valami Friss Szín, amit eredményez.

Habár egy ízben akkora kommunistát láttam Közöttük, hogy szinte Eljedtem magamtól, menten megdermedtem a saját Árnyékomtól; Micsoda nagy kommunista! – mondtam is, valóságos Teoretikus! Tartott is tőle Mindenki, mert oly elszántan Veszekedni embert kis pénzekért addig még nem láttak. Egy jobb ecset egyetlen szőrszála a sokszorosába kerül annak, Amennyiért ez kapható volt a Veszekedésre, és ezt még alá is Támasztotta Irányvonallal, nemzetközi téren mindenütt szocializmust Szimatolt, Olaszországban, Franciaországban, Spanyolországban, Angliában – ahogyan ezt szavakban Ecsetelte! Ám a Vásznon nem tudom, hogyhogy nem jutott Messzebbre, ott valami rövid pórázon járt körbe-körbe; nyilvánvaló volt, ekként fest az, amikor a Teória nem fedi a Gyakorlatot, s az ember hiába vedel, nem fog rajta, nem okosodik.

Míntha valami halászat folyt volna nagy papírfelületek sima Tükrén, sebesen meregették a Vonalakból fonott hálót, amíg csak ki nem emelkedett valami Látvány, hogy Megborzadjon tőle a szemlélő – ez a Szabály, a fantázia csücskébe szorult múlt idő, amely értelmezi a Jelen Pillanatot.

– Hamis beszéd! Ki az, aki így Beszél? – dobta fel a Gondolatot a szabadságot Haldokló, akinek különben sem lehetett valami sok Ideje hátra. (Egyáltalán, mily sokaknak mily kevés idejük volt itt már Hátra!) És ez most csak egy mosoly volt, egy valóságos halotti Maszk, de micsoda halotti maszk! Irigylésre Méltó valami, akár egy azon frissiben légből kapott, de tökéletes Verssor. Csak többet ért. Ez idő szerint vajon Mennyit Érhetett egy egészen sajátosra és Tökéletesre sikeredett verssor? A szocializmus egy adott történelmi pillanatában, amikor Újraértékelték a Verssorok Árát és Tartalmát; voltak erre is szakértők. Tudták, hogy mi fán terem az ihlet. Csak azt nem tudták, vagy nem is Akarták tudni, hogy mi ez a rezsim, ahol minden Oly Jól van, bár többször szóba került a majdani kemény kéz.

– Ugatnak összevissza! – és ezt sem én mondtam rájuk.

– Mint Gondol, ez a Helyzet Olaszországban – kezdte magas hangon dűnyögni a Fülemba a már Leírt teoretikus. – Milyen hatással lesz ez ránk?

– Fogalmam sincs – vágtam ki magam. – Én még sohasem jártam Olaszországban.

– Az eurokommunizmus sok mindent átvesz majd az itteni vívmányokból – folytatta.

– Spanyolországban sem jártam – siettem válaszolni.

– Nem kell azért ott lenni valahol, hogy az ember véleményt formáljon az eseményekről.

– Azért Illene, csak nekem sohasem volt ki a pénzem. Mindössze annyira futotta, hogy itt elüldögéljek, és igyak a világ Egészségére. Olcsó itt a szesz, a legolcsóbb Európában. Én ennek a ködén át Nézek és Látok mindent. Értelmes ember itt aligha tehet Másként – morfondíroztam még, mert tudtam, mennyire érzékeny a Pénzre, és hátha veszekedni támad Kedve.

Miként mondom, ez az egész május Hónapban történik, ömlik köröttem, mint valami Vidám májusi Zápor, beszélgetek itt valakivel, hogy múltjék az idő, amely a hátán hord, s mialatt Eszmét cserélünk, föltűnik egy Sofőr, de minden, ami rajta van, oly kifogástalan, s aki engem kezd Vizlatni, mintha meg szándékozna vívni velem, a Feje egyszerre csak ott verődik a kettőnk feje közt, mint valami Harmadik mit tudom én, Micsoda, s azt mondja, hogy most nem tudja, hogy nem én vagyok-e az ő Utasa, de ha netán Az vagyok, akkor most Hamarosan jaj lesz nekem, pedig én most látom őt először. Mondom, nem én vagyok, itt mi Békésen beszélgetünk Olaszországról meg Spanyolországról, szocialistákról, eurokommunistákról, de hát ezen ne múljon, inkább mondja meg, hová számítana vinni, én máris Benne vagyok. De hogy ő csak ezt azért mondja, mert még ilyet nem látott, itt az emberek mind Olyanok, akár a Sárkányok, az egész Táblás Házban olyanok vannak, s ez mindahányszor kizárólag így van, hogyha Italt látnak, Elmenekülnek, elbújnak, csakhogy lopva ihassanak, hogy ő már nem is tudja, kit lehetne ezért Felelősségre vonni, s az első pillanattól bennem Gyanítja az Utast, mert még mostanra sem sikerült egészen elterelnem magamról a Gyanúját.

– Hát, Bánom is én, menjünk – mondom, és kapom magam, rendezem a számlát, s közben gondolkodom, ugyan hová is Mehetünk; Remélem, magasabb helyre visz, s aztán majd útközben azt is Megtudakolom tőle, hogy milyen Célből.

És azután ott jön a tövemben, szorosan mellettem, hogy a Fülemen meg a Tarkómon érzem a leheletét, éppen olyan, mintha valaki el akarna Hurcolni, vagy netán épp Rabolni, én meg Hagyom magam, ahelyett, hogy a szeme közé Csapnék egyet, vagy legalább Ráordítanék, vagy esetleg valami kisebb tanújelét adnám az Ellenállásnak, de én nem teszek semmit, hiszen talán úgy kell tekintenem, hogy máris letartóztattak, és én még csak meg sem is vagyok Lepődve ezen, semmi gyakorlatom sincs még az ilyesmiben. Semmi, semmi, legyintek, és megyek, csoda, hogy le nem gurulok a lépcsőn, mert azért mégiscsak meg lehetek illetődve: Vajon kinek a Színe előtt esik majd Jelenésem? Ilyesmibe is csupán a hozzám hasonlatos Szűklátóköriűek keveredhetnek. Talán nem jól Szóltam a várható Olasz szocializmusról, vagy Bizony más Szavaimmal Foltot ejtettem a Spanyol ideológián, Santiago Carillo elvtárs Vörös pártkönyvecskéjén. Diszkreditáltam, Kompromittáltam őt a jugoszláv elvtársak, a jugoszláviai Magyar elvtársak háta Mögött, s ezért most informatív Beszélgetésre Hurcoltatom; azt még ugyan nem tudtam, hogy a Táblás Háznak vannak Bizonyos helyiségei, tehát akadnak itt olyan Szobák, amelyeknek közvetlen teleprinter-Összeköttetésük van az állambiztonsági Szervekkel, s az itteni Tetűpagony ennek révén informálódik és Informál – mármint Följelentéseket tesznek, ha

épp ez az Ötlet szakad a nyakukba, s egyből írásban adják, miképpen Írásban is kapják az Utasításokat. De ezt én, persze, akkor még nem tudtam, de majd meg fogom tudni, ez Tervbe volt már Véve. Hogy a vezető Beosztású magyar értelmiség Szíve a Magyar nemzetiségért zakatol, Zutyulódik és Sajg, egészen a párt legközpontibb bizottságáig, amelynek már Közülük is akadt, Aki tagja volt, lett, de nem Sokáig Maradt az, ám ez is megkülönböztetett Kitüntetésszámba ment. Akárcsak az, ha valakit Fülön fogtak, és mint Nyuszikát emelték ki a Tömegeből, illetve a Választók közül, akik Allítólag egy-egy főnről Kiválasztottat delegáltak maguk Közül, időről időre, magas Állami tisztségbe. Én vajon kit Delegálhattam? – jutott most eszembe. Ennek legalább Háborús kommunistának kellett lennie, már-már Mártírnak, aki azonban csodák csodájára Megúsztta a Mártíromságot. De hogy Mennyire visszatetsző volt az a rengeteg Megúsztás! Mintha szakadatlanul rossz háborús filmeket vetítettek volna, fekete-fejérből, az unalomig, és az újságok is Végetérhetetlenül közölték a Jelentősebb hőstetteket, persze, Utólag elmondva. Egyértelműen a számtalan Hetvenkedő Katona árnyékában folyt az élet, mintha Visszasírnák a Háborút, bizonyítani Vitészségüket.

Én meg ballagtam most a sofőr tövében, állami Fortélyal fogott utas, akit Furfangos módon épp most sétáltatnak be a Kelepcebe; Csakhogy miféle Kelepce lenne ez, címzetes Elvtársaim? Ette volna meg a fene, hát Kutyá legyek! Mert lengőajtót Érvén, amely majd kipenderít maga elé, viaskodván vele, Kivédvén felém csapó Ütését, egyszeriben csak Kiáltás harsan fölöttünk, messzi Magasságokból, lépcsőfordulókkal följebből Zuhan:

– Majstore! Majstore! – szölongatják Harsányan a sofőrt, akár valami Élettelent vagy Aléltat, mert szemmel láthatóan megkerült az Eredeti Utas; rá se Hederít, ám valami rondára sikeredett Hangyászsün, öltönyösen, Nyakkendősen, habár a Zakójának az uja aligha érné a Könyökömet, s ha magamra húz-nám, menten szétrepedne rajtam: nem mondom, alaposan szíven rúg, hogy egy ilyenl Tévesztenek össze – bőrtáska a kezében, s el tudom képzelni, micsoda Szeméthalom lehet abban papírból, és a fejében is nagy lehet a Zúr, büzlik az alkoholtól, miként a bűdösborz, ahogy fújkalja maga körül a szagát, Árasztja, talán azért, hogy utat engedjenek neki, Siet, Kapkod, de nagyon elégedett magával, hogy Na, végre! – erre ugyan egy cigarettacsikket sem lehetne bízni rendes Körülmények között, bizonyára azért kell Kocsival hordozni, hogy el ne Tévedjen.

És innentől Mily szabad vagyok! Csekély lámpalázam mostanra elpárologván, most akár hajlandónak mutatkozom Lelkesedni is a Rezsimért, amely, íme, megkímélt magától, az Egész mondanivalója csupán annyi volt a számomra, hogy Leráncigált a lépcsőn, ahova bizonyára Föl sem kellett volna Mennem, mert Mindenütt csak a Vita, vagdalózás Olyasmivel, ami sohasem fog Elkészülni, mindörökre tervbe Ágyazva marad, s egy napon majd azt mondhatjuk az egész korszakra, hogy nagyszerűnek vélt, ám Szerencsére félbemaradt tervek Összessége, vagyis hogy egy szerencsétlen ötletből miként lett végül egy Teljes szerencsétlen Társadalom, Kivitelezhetetlen ország, amelyben egykor oly édes-

deden Martak, s ezért utóbb senkinek sem Tördelték ki a fogát. Állítólag azért Tették, mert nem volt más Választásuk, és azt valamennyi érintett tudja, hogy nem igaz. Így nem igaz, mondom Múlt Időben, tekintve, hogy mostanra semmi Sem Igaz az Egészből. Egyetlenegy valaki sem Igaz, mára mindenütt csak Hamisítványok, pedig mennyire törekedtek eredetiként Elsütni magukat! . . . Mind egy-egy szakállas Vicc, Adomafigura, ásatag Lelet, Negatív bizonyíték, eredménytelen Cáfolat. Mire végig fölsorolnám, egészen Kifulladok tőlük, mehetek vissza, Fújtatva fölfelé a Lépcsőn, kapaszkodva a Korlátba, különben sem szeretem, ha Hatás alatt lévén, Járkáltatnak.

Miután a Nyálam, Elővigyázatlanságból stb., szóval, az a Folt, amit ejtett, észrevétlenül, Elmaszatólódott vagy fölszaradt, és már nem lehetett volna Rám bizonyítani, és többé már nem Kellett magamat oly riadtan Hajszolni gondolatban az Elvtársi mókuserékben, s Újfént elfoglalhattam immár Magányos helyemet, kénytelen voltam rádöbenni, hogy már a Szabadságolt haldokló is lemondott rólam, ekkorra egészen megfordult Köröttem vagy Velem a világ, itt időközben egy új Leosztás kezdődött, ahol már nekem nem fognak Lapot adni: bizonyára attól tartanak, hogy Eszményiségét Összemocskolom, a peremét Kikezdem, megint vitát Provokálok, ami elől máris Elzárkóztak, Elhatárolták magukat, vajon tőlem? Eszmeietlenségemtől? Eszmétlenségemtől? Esméletlenségemtől? Föleszmélhetetlenségemtől? Annyi minden lehetett a Számlámon, hogy úgyis képtelen lettem volna mindent Nyilvántartásba venni, meg erről végeredményben úgyis csak Gondoskodott valaki, volt nekem személyes Nyilvántartóm, csupán azt nem tudtam, hogy ki lehet Az? Még csak nem is Gyanakodtam senkire sem, még Anyyra sem, ahogyan a sofőr Gyanakodott énrám az imént, valahol azonban számon tarthatták sziporkáimat, amelyeket az ideológián Pattintottam, valahol föl volt az Írva, mint, az utolsó szóig, s bizonyára még most is ott lehet, valamely nyilvántartóban, s akinek kézre esik, az jóval Többet tudhat a Dologról, mint én, és föltehetőleg Él is ezzel a Tudásával, azzal, ahogy szorgos Számtartóm pórázát tartja.

– Egyöntetőség és Pluralizmus! – szakad föl kebelemből a Sóhaj, amelyet elnyomni Igyekszem, hogy legalább ne tükröződjék magatartásomon netán még a Lelkiállapotom is, mivel Gyűlölöm az érzelmeket, még Papíron sem szokásom Szabadjára engedni őket, ez meg most Tolakszik föl, fölfelé, ahol különben semmi helye; még hogy Érzelem! Itt nincs Érzelem, itt csupán állítólagos Hideg Fej van meg Történelmi Vízió; a folyosókon Látnokok futkároznak, és közülük ki-ki a hátsó zsebében hordja a Marsallbotot.

Ezzel a Vízióval azonban igen sok baj lehetett, mivel elsősorban kinek-kinek a Fantáziájára bízták, hogy mit Értsen alatta, ám a Fantázia permanens roppantul Szegényes volt, és csupán egy nagy Üresség kerekedett belőle, mint-ha üres tányérjuk mélyét kémlelték, miután Kiszürcsölték belőle a levest.

Mert ez is volt itt, Levesek szürcsölése a Fantáziák Lobogásának lángjánál, vagy hát dehogyis volt az láng, inkább szentjánosbogár Nappali potroha, ilyen mutatványra, meg, ugye, még csak Látomást sem igen lehet Alapozni, s erre jött a hétköznapok ragacos, zsírral nyakon lötytyintett Főzeléke, említésre sem

érdemes Húsadaggal, Salátával, végül Süteménnyel, ingyen kapott eszmei Gyomorégéssel, amit Kövér Szakácsnők lócsöltek rá az Abonensre, Égszakadás-Földindulás!

S ebben Tátogva, vajon miféle épkezláb Elképzelés! Inkább Menekvése a szellemnek, Visongatása, mintha bőregerek szájából hangzana; vagyis hogy Van, Létezik valaki, abból a célból, hogy simán a nyakadra hágjon – ez az adott pillanatban ugyan hihetetlennek tűnik, akárcsak az, hogy egy napon majd a legragyogóbb Pályának is vége szakadjon: valójában ezt a Véget érést, ezt célozta a kitartó és türelmes várakozás, mintha a Véget éréssel valami egészen Más kezdődne, legalább Fölszusszanás, erőgyűjtés egy másik várakozáshoz, majd még másikabbhoz, en bloc csak Várakozás, habár az elszántabb Várakozók már beleőszültek ebbe az örökkéig tartó várakozásba, pedig sehol semmi, még csak jele sem, hogy közelegne a Vég, amikor majd célját éri a több évtizedes Várakozás, mi által Kiteljesülne a Beteljesedés . . . Föltéve, ha addig föl nem Hajtják a várakozót, nem maga kerül előbb Terítékre, hiszen már rég fölkészültek a fogadására: nincs olyan polgára az országnak, akit ne lehetne azonnali hatállyal börtönbe vágni – ez mindenképpen Hozzá tartozik az ebéd-lői Összképhez. Vagyis csupán az ország egyetlen polgáráról elképzelhetetlen, hogy börtönben Üljön. Ezért kell megvárni, hogy Meghaljon. No de addig is nyakalják a sűrű főzeléket, s azt forgatják a fejükben, hogyan lehetne huzamosabban túljárni a többiek eszén. Roppant méretű, szint alatti vetélkedés folyik, s az Kizárt dolog, hogy ebben valaki, legalább Kibicként, ne venne Részt. Még én sem vagyok az a Valaki; mindig ott Kártékonykodom valamelyik Táborban, mint valami Hadi lakodalmon.

Emlékszem például Bésszarion házasságára, azaz dehogyan Emlékszem, Bésszarion már Házas volt, amikor megismertem, vagyis csupán Futólag ismertem a házassága előtti Időből, ittunk talán, nagy palack Borokat, többekkel, és aztán Bésszarion eltávozott a közelemből, még szinte Gyerekfejjel, ám ha egyszer valaki arra Szánta magát, hogy ismét föltűnjön, az előbb-utóbb föl fog Tűnni – ez volt a Helyzet. Egyszóval semmiképpen sem lehettem ott a Lakodalmán, ezért aligha mondhatnék róla ítéletet, töviről hegyire leírva, mert én magát az Intézményt ismertem meg, amelyben Bésszarion házasság címén élt: ehhez azonban semmi Közöm sem volt, maradt tehát a pusztas Ismeretség, és mindenekelőtt Bésszarion Kedvelése.

Ilyen Ifjak, akik ennyire Bátorak, pontosabban annak Tűnnek vagy Annak Hihetők, eléggé ritkán akadtak itt, mert Miből állt lényegében ez a Bátorság? Tulajdonképpen abból a Botorságból, hogy egyenes Jellemű volt, és Mert nem Félni, kommunista létére sem Félt a Kommunistáktól, egyik fajtájuktól sem, azoktól sem, akik Hivatásszerűen félelmet Gerjesztettek maguk körül, meg azoktól sem, akik Belülről torkig voltak Szar Félelemmel, és mindenkit a maguk Színvonalán szerettek volna tudni. Ez a Mérhetetlennek ítélnélhető Könnyelműség táplálkozhatott a még kiforratlan Ifjonti Hévből is, amit Csodáltam, lévén kezdettől fogva Koravén, Ismereteim Birtokában akárki az lett volna, eszmei Kotyvalékok huzamos fogyasztása révén szakadatlanul tartó Rontás

áldozata; ám rajta mintha sem Rontás, sem Szemmelverés nem fogott volna, vagy csupán Kifogott rajtuk, kitért Előlük, nem volt fölötte Hatalma az ideológiának, míg én gyakorta Jutottam annak a Határára, hogy megadom magam, Elhiszek valamit, amit valójában nem Hiszek. Ám azután, Kipenderítettén a Táblás Házból, kénytelen voltam Véglegesen Ráeszmélni, hogy Egy Hiten én ezekkel sohasem lehetek, kénytelen leszek engedni annak a meggyőződésnek, hogy én Más Hitűnek születtem, pedig nem Mondhatom, hogy nem tudtam, mit veszek a Nyakamba, ahogyan Bésszarion nem tudta, hová is fog ő végül Kilyukadni.

Tél volt, valami olyan, amit kedvelek a levegőben; gyakorta maradtunk együtt, késő éjszakáig, hideg lámpafény alatt, Iszogatva, ő meg, akárcsak a Szabadúszó fiatal Írók meg Költők, megállás nélkül mart engem, egyre csak Mart, de ez nemigen rontotta a Hangulatot, én meg, mint akinek Több Esze van, még csak nem is gondoltam arra, hogy netán Visszavágjak, leüssem Elméletei fejét, amelyek végső soron nem is voltak Rosszak, csupán semmire sem vonatkoztak. Azután beindítottam a lemezjátszót, lemezt tettem föl, valami Kurucos zenéket, s ezt hallgatva előbb Kurjongattunk, majd egy sort Táncoltunk, valami haláltáncot, Férfiasat, Magyarosat – ha eszembe jut, most is azon nyomban Tánkra perdülnék, csak ne Sántítanék, mert ez, ugye, mégiscsak Visszatart. Roggyanva kerülni ki az eszmei pokolból – de hát csak ha Túléltük! Hanem mennyire éltük mi ezt túl, mostani túlélők, mily mértékben lehetünk mi még Élőknek mondhatók? Osztályos társaink is jórészt túléltek, akik ezt az egészet ránk szabadították, és bizonyos Tekintetben ők az Elevenebbek, tevékenységük számláját ugyanazok Állják, akik eddig is Állták. Semmi sem változott, ez lehetne a dolog Csattanója. És hogy nem Hiába volt az egész – merje csak valaki azt Mondani, hogy nem Hiába volt!

Krajcáros munkám során épp a Tito szóra kerestem rímet: Butító, Bénító, Pusztító, Sántító, Bitó – ezeket, ugye, nem Alkalmazhattam, bár másmit nemigen Találtam. Megrögzött szokásommá lett Mélyidióta költészetet fordítani Magyarra, hogy szaporítsam a Szennyezett hungaricák mennyiségét: derekasan Kitettem magamért, az Elvárásoknak megfelelően; továbbá fordítottam marxista Filozófiát, publicisztikát, emlékiratot, költészetet, újságcikket a Kommunista című hetilapba, ezenkívül Párthatározatot, státúumot, esszét, önéletrajzot, vitacikket, tanulmányt, humoreszket, aforizmát, szatírárt, Elme-futtatást – mindezt tettem egy Félpénzért, aminek a Javát utána Elittuk. Egy-egy ilyen Szörnyedvény árát alapján Konyakvalutában mérlegeltem, különben sem szerettem ezt a sok haszontalanságot, hanem a konyakot kedveltem, és Számos társam is igencsak Kedvelte. Megfejem naponta az Eszmét, italt a Marxizmusból eddig vajmi kevesen tudtak Csapolni, alkolholt fakasztottam az Ürességből, hivatásos Szinten. Értelmes magyar Irományra itt alig-alig volt Szükség, a megjelentetés hatvanhat Tényező egybejárásán múltott, s míg az ember a Kedvező egybeesésekre várt, addig fél kézzel nyugodtan firkálhatott valamit, a kockázat legfőljebb annyi volt, hogy senkinek sem fog Kelleni a Cizellált produkció.

Emberemlékezet óta ebből Éldegéltem.

A legfőbb Időtöltésem, amely nélkül aligha tudtam volna megenni, az volt, hogy nézegettem a sok, Eszmétől terhes, hasas embert, Csodáltam görbe Útjukat, amit leírtak, Befutottak, ott, mindenki szeme Láttára, erkölcsi Gátlás, hogy ne mondjam, Szeméreméretet nélkül: valamit mindig meg Óhajtottak szerezni, lehetőleg Kedvezményesen, ha nem lehetett teljesen Gratis, akinek pedig ez nem sikerült, mint valami Bizalmas értesülést adta tovább, az Illető háta mögött:

– Ez egy Egész emeletnyit Ellopott eddig a Táblás Házból! – suttogta, és akinek Suttogta, az kénytelen-kelletlen meg is Jegyezte ezt, és aki itt megfordult, nemcsak az eszmétől volt egy idő után Terhes, hanem ezektől a Közlélektől is, ha Igazak voltak, ha nem.

Az Ivást azonban időről időre kénytelen voltam Huzamosabban mellőzni, tekintve, hogy a Sor- meg az egyéb Díjaimnak végérvényesen a nyakára hágtam, és Nemigen volt, aki Pótolja jövedelemkiesésemet, s ilyenkor Következtek a józan pillanataim, amelyekből igencsak Viszolyogtam: annyi mindenre gondoltam Ilyenkor, kezdve az Emberélet Végességétől egészen addig, hogy végét kéne vetnem városi Pályafutásomnak, és Vidékre kellene mennem, arra a környékre, ahol Születtem, s amelyet többé-kevésbé Ismerek, ám ettől nyomban meg is Rettentem, mármint hogy mihez is Kezdhetnék Ott? Olyan hely volt, ahol csak hűszéves Koromig tudtam Mihez kezdeni, ezt követően bizonyára merő unalom lett volna az Élet, s hogy nem Lehettem ott, azt az időt legalább kitéltötte jobbra Intenzívnek mondható sóvárgásom a vidék Után. Sohasem feledkeztem meg arról, hogy Paraszt vagyok. Nagy szerep Jutott az életemben annak a Nosztalgjának, amit csak egy Paraszt érezhet. A szörnyűség az volt ebben a Hiányérzetben, hogy én szavakkal is elég Szabatosan ki tudtam fejezni, Paraszttól egyáltalán nem várt Módon. Hozzávetőlegesen 100–150 négyzetkilométernyi Területen, ami azért aránytalanul szűkös, Hazafinak számítottam, anélkül, hogy Ott Lettem volna, meg erről valaki is tudhatott volna. Ingyen Haza volt ez, Semmiből rakott fészek. És lassan már senki sem élt ott, a Lakott helyeimet egyik napról a másikra fölszántották. Valami módon mégiscsak sikerült engem, a Parasztot, kitelepíteni. Hogy ez aljas fogás volt-e? A rezsimtől ezt, a többivel együtt, ekkorra már megszokhattam, a Vidéki szocialista gyakorlatot jobbra az Aljas Fogások és a Mélyütések összessége képezte, elképzelhetetlen volt bármiféle vita, az ottani Kommunisták azonnal Ordítózni és Vagdalkozni kezdtek, Szemük Kigúvadt, Tömpe Agyuk majd kiugrott a Fészkéből, Fülük kétfelé meredt, mintha a következő pillanatban elszántan Nyeríteni szeretnének.

Ezenkívül Létezett még egy kontroll is, amin, ha a Szemmel Tartott szellemi szinten Exponálta magát, igen könnyen Rajtaveszthetett, egy Kijelentés elég volt, ha az a Nyeríteni Készülő széjjelmeresztett fülébe jutott.